

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 474-1920)

Originalt emne

Skovene

Skovene/Ejendomme og Jorder under Skovene

Skovene/Skovrider, Skovfogeder, Skovarbejdere

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 21. oktober 1920](#)
- 2) [Byrådsmødet den 28. oktober 1920](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 21. oktober 1920 - side 3

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 474-1920)

Andragende fra Enkefru

Priesom Friboligi Skovfogedstedet "Frydenlund".

Skovudvalget indstiller, at Boligen overdrages Fru Pries som Fribolig, saa længe hun forbliver ugift.

Formanden erindrede om, at man tidligere havde vedtaget at istandsætte denne Bolig til Fru Pries. Nu ønskede hun at leje et Udhus til Hønseavl for derved at kunde ernære sig og sin Familie. Skovudvalget havde tilbudt at udleje det for 300 Kr. aarlig, imod at hun selv foretog alle Reparationer og Istandsættelser derved. Fru Pries' Slægt havde lovet at udlægge disse Penge for hende, men ønskede saa først at faa en skriftlig Tilstaaelse fra Byraadet om, at Boligen var hende tilstaaet som Fribolig for Livstid. Det var Grunden til

Andragendets Fremkomst.

Kjeld Sørensen kunde ønske, at Byraadet fik nærmere Oplysninger om, hvad Istandsættelsen havde kostet derude. Skovudvalget stillede vist sine Enker bedre, end andre Udvalg var i Stand til. Fru-Pries var en forholdsvis ung Dame og næppe gift med Skovrideren, da Byen købte Marselisborg. Taleren vilde foreslaa at udsætte Sagen i 8 Dage.

Mikael Johansen henviste til, at det var en enstemmig Indstilling fra Skovudvalget, og der kunde næppe blive Tale om yderligere Oplysninger. Da Kommunen købte Marselisborg, blev der stillet det Forlangende af den tidligere Ejer, at Byen skulde behandle de daværende Funktionærer saa liberalt som muligt. Fru Pries var en Dame, der ikke var bange for at tage fat efter Principet Hjælp til Selvhjælp, og naar Familien nu vilde støtte hende i hendes Bestræbelser for at skaffe sig en Levevej, burde Byraadet ogsaa gaa med til den foreliggende Indstilling.

Kjeld Sørensen vidste ikke, hvad Godsejer Ingerslev i sin Tid havde forlangt, men der var dog næppe taget noget Forbehold overfor Funktionærernes fremtidige Familie, for det var at komme for langt ud. Taleren havde selvfølgelig intet imod, at Enkerne blev stillet godt, blot man kunde gøre det overalt, men det var jo umuligt; de, der havde med Enkebørnsunderstøttelsen at gøre, kendte Eksempler nok paa det modsatte.

Da der i sin Tid var Tale om en saadan Understøttelse til Fru Pries, blev det fremhævet, at hun ikke kunde faa denne, fordi hun havde Formue. Der var ogsaa andre Enker, som havde Fribolig, f. Eks. Fru Krüger, og det blev i Længden dyrt for Kommunen. I det hele taget burde det ene Udvalg lige saa vel som det andet tage Hensyn til Byens Finanser, for det var begrænset, hvor mange Penge, der kunde fremskaffes.

Sagen udsattes.

Uddrag fra byrådsmødet den 28. oktober 1920 - side 4

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 474-1920)

Sagen angaaende Overladelse af Fribolig til Fru Pries. (Side 137).

Formanden anbefalede paa Udvalgets Vegne Indstillingen.

Kjeld Sørensen syntes, det var en meget kostbar Historie, idet det viste sig, at Reparationerne af Huset havde kostet 15-16000 Kr. Man maatte vel saa gaa ud fra, at Huset i Forvejen var 30-40000 Kr. værd, og at det altsaa nu stod til 50-60000 Kr., og 10 % heraf i Husleje blev 5-6000 Kr. aarlig. Det var en meget daarlig Forretning for Kommunen, saa maatte man hellere have givet Fru Pries den dobbelte Pension. Dette var at komme alt for langt ud, for det var jo umuligt tilnærmelsesvis at stille alle Enker saaledes, og der blev her gjort alt for stor Forskel. De Forpligtelser overfor Marselisborgs Funktionærer, som der var talt saa meget om, havde næppe stort paa sig i dette Tilfælde, for Skovrider Pries havde først giftet sig mange Aar efter, at Byen havde overtaget Skoven. Taleren vilde anbefale Skovudvalget at være lidt mere forsigtigt, hvis der blev Tale om flere Enker, der skulde pensioneres og have Fribolig, for den Maade, hvorpaa Udvalget havde stillet sig overfor Fru Pries og tidligere overfor Fru Kruger, tydede ikke paa Pengemangel. Taleren vilde helst have stemt imod Indstillingen, men i Gruppen var man enedes om at stemme for at give Fru Pries Fribolig i 5 Aar; længere vilde man ikke strække sig.

Formanden hævdede, at Sagen havde været behandlet i Byraadet fra første Begyndelse, og inden Skovudvalget havde givet Fru Pries noget som helst Løfte, og Byraadet var fra første Færd gaaet med til at behandle Sagen paa den Maade. Ligeledes bevilgede Byraadet for ca. 1 Aar siden Pengene til Restaurering af Skovfogedhuset, som efter Overslag lød paa 8000 Kr, der skulde optages paa indeværende Aars Budget. Sagen var trukket ud, fordi den gamle Skovfogedenke, der boede derude, længe var uvillig til at flytte ud paa de gamles Hjem, og det var gaaet her som alle andre Steder, at der blev store Overskridelser, idet det viste sig, da man kom i Gang, at der var meget mere, der skulde fornyes, end man først havde beregnet. Samtidig var Arbejdet derude gaaet uhyre langsomt, idet ingen vilde arbejde i Akkord, og det havde været umulig baade for Stadsarkitekten og Taleren at faa Fart i Arbejdet. Kjeld Sørensen kom til at slaa lidt af paa sine Tal, naar han satte Huset til 60000 Kr., for Værdien var højst 23000 Kr.; men naturligvis var det alligevel et stort Plus for Enken at faa Fribolig derude. Der havde aldrig været Tale om, hvor længe Fru Pries skulde bo derude, men Taleren havde i hvert Fald ikke tænkt sig, at man vilde bevilge en Enke Fribolig for enkelte Aar; men det maatte selvfølgelig Byraadet tage Bestemmelse om; i alle Tilfælde vilde det synes rimeligt, at det varede, indtil Børnene var voksne, eller f. Eks. til det yngste Barn var 17-18 Aar og kunde begynde at sørge for sig selv.

Bech takkede for de Oplysninger, Skovudvalgets Formand havde givet. Byraadet havde næppe Ret til at bebrejde Udvalget noget efter den Maade, hvorpaa det havde taget Sagen. Denne havde jo fra første Begyndelse været forelagt Byraadet, og dette havde tiltraadt Restaureringen af Huset og ligeledes bifaldet, at man ordnede sig med Enken paa den Maade. Det var derfor nu for sent at komme med nogen Kritik overfor Udvalget ; en saadan havde hørt hjemme ved Sagens første Behandling. Taleren vilde indtrængende anbefale Indstillingen for Byraadets Værdigheds Skyld, ja, Sagen maatte egentlig betragtes som afgjort, saaledes at der her kun faktisk drejede sig om Udleje af Udhuset til Fru Pries. Desuden maatte man tage i Betragtning den moralske Forpligtelse, Byen havde paataget sig overfor Godsets Funktionærer, da det blev købt, og denne Forretning havde jo været en uhyre Fordel for Aarhus Kommune.

Vald. Petersen gjorde opmærksom paa, at Forudsætningerne i nogen Grad var bristede, siden Sagens første Behandling, idet der dengang var Tale om 8000 Kr., og hvis Skovudvalget senere var kommet til Byraadet og havde meddelt, at det vilde koste det dobbelte, var Byraadets Stilling muligvis bleven en anden. Hvis hele Huset nu kun var 23000 Kr. værd, var de 13000 Kr. meget daarligt anvendt. Men meget tydede paa, at Byen fik megen Fornøjelse af Stadarkitekten, og han havde ogsaa sin Skyld i den store Fordyrelse, for der kunde have været sparet en hel Del derude. Taleren vilde slutte sig til Forslaget om de 5 Aar.

Kjeld Sørensen vilde til Hr. Bech sige, at det var glimrende, hvis man kunde stille alle Enker paa samme Maade; men det var umuligt, og fra denne Side var man ikke særlig tilbøjelig til at hjælpe, naar det gjaldt Systemet. De, der trængte haardest, burde først hjælpes, men til dem, hørte Fru Pries ikke. Taleren kunde ikke gaa med til mere end 5 Aar, og selv da maatte det kaldes et glimrende Tilbud.

Bech vilde saa stille Forslag om at give Fru Pries Fribolig i 10 Aar og vilde være meget taknemlig, hvis nogle fra den anden Gruppe vilde slutte sig dertil, saa det kunde blive vedtaget.

Brammer syntes ikke, man kunde sammenligne Enker i Almindelighed med dette Tilfælde, idet man stadig maatte huske paa, at der var givet visse Løfter angaaende Funktionærerne paa Marselisborg, da Byen købte Godset, og selv om det var mundtlige Løfter, burde de dog have en vis Værdi for Efterverdenen. Taleren syntes, at Skovudvalget var optraadt aldeles aabent i denne Sag, og Meningene havde jo fra først af været nogenlunde at

betrygge Fru Pries Fremtid, indtil hun kunde faa sine Børn opdraget. Hvis der derfor skulde være Tale om en Tid, maatte det, som Borgmesteren sagde, blive, indtil hendes Børn var voksne, saa kunde Spørgsmaalet jo til den Tid tages op igen. Maaske havde det været klogest at rive Huset ned, men saa skulde det have været sagt ved første Behandling og ikke bagefter.

Formanden fandt, at Huset var en Pryd for Terrænet, og man havde andre Steder ofret langt mere paa at bevare gamle Bygninger. 10 % i Husleje fik man ingen Steder af sine Huse. Angaaende Observatoriet, som ogsaa var nævnt, saa skulde den Tid nok komme, hvor man erkendte dettes Betydning for Aarhus By. Taleren fandt i det hele denne Kritik over Skovudvalget højst mærkelig; for andre Udvalg var kommen med Overskridelser, der androg op imod Millioner, og det blev ikke kritiseret. Men hvis det skulde være Reglen, at Skovudvalget i Forvejen skulde have en Overskridelse godkendt, vilde Taleren fastholde, at saa skulde det samme indføres for de andre Udvalgs Vedkommende, og hvis det var Talerens Person, det drejede sig om, vilde Taleren bede sig fritaget for at være Medlem af dette Udvalg.

Christensen mente, at man helst maatte se at komme til Rette paa en eller anden Maade. Taleren havde nødig set Bygningen fjernet, for den var nu en Pryd ved den smukke Indgang til Skoven. Fru Pries havde faaet Tilsagn om en Bolig, og hun kunde jo ikke gøre for, at Arbejdet var blevet saa dyrt. Taleren vilde for at faa Enighed anbefale, at Byraadet foreløbig slutter sig til Forslaget om de 5 Aar, for muligvis kunde hendes Forhold i den Tid ændres saaledes, at hun ikke trængte til saa megen Støtte, og derfor var det maaske temmelig meget under de nuværende usikre Forhold at binde sig til at give hende Fribolig paa Livstid; hun var jo ikke mere end ca. 40 Aar. Man maatte her mere tænke paa Skovriderens Børn end hans Enke, og naar Børnene først var fra Haanden, blev Forholdet noget forandret. Om 5 Aar kunde jo Spørgsmaalet tages op igen. Taleren vilde henstille til Hr. Bech at tage sit Forslag tilbage, da det næppe kunde vedtages, og saa slutte sig til Forslaget om de 5 Aar.

Formanden ønskede først og fremmest en enstemmig Vedtagelse.

Bech vilde i Øjeblikket trække sit Forslag tilbage til Fordel for Dr Brammers, som nærmest var en Udformning af Borgmesterens første Bemærkninger.

Formanden vilde paa Grund af den rejste Kritik ikke stemme i Sagen.

Kjeld Sørensen bemærkede til Dr. Brammer, at hvis der havde været noget skriftligt angaaende Funktionærerne, havde en Enke som Fru Pries næppe faaet noget som helst. Hvad Kritiken angik, var den selvfølgelig kedelig, men kunde undertiden være nødvendig, og Taleren havde ikke specielt kritiseret Skovudvalget, men lige saa godt andre Udvalg, naar Taleren fandt, at de brugte for mange Penge, saa der laa absolut ikke noget personligt i denne Kritik.

Mikael Johansen gjorde opmærksom paa, at man her jo kun beskæftigede sig med Enker, der havde været gift med tidligere Funktionærer ved Marselisborg, saa det havde ingen Forbindelse med andre Enker. Taleren havde været Tilhører i Byraadet, da dette købte Marselisborg, og ved denne Lejlighed var ogsaa disse Løfter til Godsejer Ingerslev angaaende Funktionærerne bleven nævnt, derfor var det beklageligt, at det skulde være nødvendigt nu at føre en saadan Debat, for det tjente ikke Byraadet til Ære. Taleren vilde meget beklage, om Borgmesteren gik ud af Skovudvalget, og vilde i hvert Fald meget opfordre ham til at blive denne Periode ud.

Val d. Pedersen vilde ogsaa beklage dette, for det havde vist ingen tænkt paa. Ellers vidste Taleren ikke, at nogen havde kritiseret Skovudvalgets Dispositioner i nogen Retning, men naar der skulde ofres 16000 Kr. paa en Ting, som var 7000 Kr. værd, saa hørte alting op.

Formanden henstillede til Forsamlingen at blive enig om det mindste Forslag paa 5 Aar; det var det bedste for Enken, om der kunde blive en enstemmig Vedtagelse.

Brammer vilde godt trække sit Forslag tilbage, hvis man fra den anden Side vilde gaa med til at forme det saaledes, som Hr. Christensen slog paa, at man foreløbig bevilgede det for 5 Aar og saa til den Tid tog Spørgsmaalet op igen.

Christensen kunde ikke indse, at det havde særlig Betydning, for naar det var vedtaget at skulle gælde for 5 Aar, var det jo en Selvfølge, at det, naar den Tid var udløben, skulde tages op igen. Der var ingen Grund til at binde det til den Tid siddende Byraad.

P. Petersen spurgte, om man saa ikke kunde blive enig om at lade hende bo der, indtil det yngste Barn var konfirmeret; det vilde blive ca. 7½ Aar. 5 Aar var maaske lidt nok, hvis hun skulde ofre en Del paa Indretningen af Udhuset.

Formanden havde ogsaa helst villet gaa lidt længere end til de 5 Aar, men som Sagen laa, maatte man helst enes om dette.

Det vedtoges enstemmig at bevilge Fru Pries Fribolig i det gamle Skovfogedhus i 5 Aar fra

Dato og at tilbyde hende at leje Udhuset for en Leje af 300 Kr. aarlig i samme Tidsrum.

